

Sanitair in scholen blijft zorgenkind

In opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OC en W) is in 1999 onderzocht hoe de inzet van de financiële middelen voor het schoonmaken zich verhoudt tot het kwaliteitsniveau van het schoonmaken van en in de scholen voor het primair onderwijs. Die relatie kon toen niet worden aangetoond, maar wel bleek het slecht gesteld met de schoonmaak-kwaliteit, met name van het sanitair.

Jan Halfman¹

Destijds is afgesproken dat tweeënhalft jaar later opnieuw een onderzoek zou plaatsvinden om de schoonmaakkwaliteit in het primair onderwijs te evalueren. Dit onderzoek is vorig jaar uitgevoerd door adviesbureau Masterkey-Plus, dat onlangs haar bevindingen aan het ministerie rapporteerde.

Dagelijks worden leerkrachten, directie, conciërge, klassenassistenten en niet te vergeten de kinderen, met de schoonmaak geconfronteerd. Als grootste groep hebben de schoolgaande kinderen bovendien de grootste invloed op de kwaliteit van de schoonmaak. Om het kwaliteitsniveau op een acceptabel niveau te houden, worden verschillende schoonmaakwerkzaamheden verricht. Maar wat is 'acceptabel'? De leraar vindt het belangrijk dat zijn klas netjes is, maar ziet misschien niet de vervuiling achter een radiator op een gang. Masterkey-Plus heeft in opdracht van het ministerie van OC en W deze subjectieve beleving in kaart gebracht, en tegelijkertijd de daadwerkelijke schoonmaakkwaliteit op een objectieve manier gemeten met behulp van het VSR-kwaliteitsmeetsysteem (VSR-KMS). Aan de hand van dit Europees erkende meetsysteem kan worden bepaald of de schoonmaakwerkzaam-

Drs. G.J. Halfman

heden naar behoren zijn uitgevoerd en welke onderdelen voor verbetering vatbaar zijn.

Onderzoek

Het onderzoek heeft plaatsgevonden bij 100 scholen, verdeeld over Nederland. Daarbij is een onderverdeling gemaakt naar gemeentegrootte (stad, provincieplaats en platteland) en een onderverdeling naar schoolgrootte (tot 500 m², tussen 500 m² en 1000 m² en groter dan 1000 m²).

Voor het onderzoek zijn de noodzakelijke gebouw-, ruimte- en inventarisatiegegevens van alle 100 voor het onderzoek geselecteerde scholen verzameld en ingevoerd in de Masterkey Business software, dat een officiële VSR-erkenning heeft. Vervolgens heeft men met behulp van dat systeem de kwaliteitsmetingen uitgevoerd en de resultaten verwerkt. Hieruit zijn de verschillende analyses gemaakt en gepresenteerd.

Uit het onderzoek komt naar voren dat de schoonmaakdienstverlening op 85,5% van de onderzochte scholen is uitbesteed aan een schoonmaakbedrijf.

Het resterende deel van de scholen doet de schoonmaak deels of volledig in eigen beheer. Dit laatste is vaker het geval op scholen in kleine provinciesteden en op het platteland, dan op scholen in de grote steden. Volgens de objectieve VSR-kwaliteitsmeting, leidt de schoonmaak in ruim 60% van de gevallen tot een onvoldoende resultaat.

Maken we een onderscheid naar de vervuilingen en/of verstoringen per ruimtegroep, dan scoren de sanitaire ruimten het slechtst met in meer dan 75% van de gevallen een onvoldoende. Dit resultaat is weliswaar een verbetering ten opzichte van de meting in 1999, maar desituatie is nog altijd zorgwekkend. In een aantal kleine scholen is het sanitair zelfs voor 100% afgekeurd.

Naast het sanitair zijn in het onderzoek drie andere ruimtegroepen gedefinieerd: verkeersruimten, leslokalen en bureaurooms. Deze ruimtegroepen komen er met relatief meer voldoende dan onvoldoende beter vanaf. Als we de technische kwaliteitsmeting vergelijken met de beleving van de gebruikers, dan valt op dat iets meer dan de helft van de scholen de

¹Jan Halfman is directeur van Masterkey-Plus in Apeldoorn.

schoonmaakkwaliteit als 'voldoende' of 'goed' beoordeelt. Op meer dan 40% van de scholen krijgt die kwaliteit een negatieve beoordeling, variërend van 'matig/onvoldoende' tot 'slecht'.

Beleving versus meting

Om het gewenste kwaliteitsniveau te bereiken, maken de scholen in het primair onderwijs voor de schoonmaak frequent gebruik van de inzet van derden, zoals conciërges, leerkrachten en ouders. Dit komt zowel voor bij scholen waar de schoonmaakorganisatie is uitbesteed als bij scholen die alles in eigen beheer doen.

Ongeacht de situatie blijkt dat de kwaliteitsbeleving van een gebruiker niet altijd overeenkomt met de resultaten van de technische kwaliteitsmeting. Waar de beleving in 25% van de gevallen tussen 'voldoende' tot 'zeer goed' lag, gaf de objectieve meting 'onvoldoende' aan.

Ook het omgekeerde beeld werd waargenomen, zij het in mindere mate: de beleving van 12,5% van de gebruikers was 'slecht' tot 'matig/onvoldoende', terwijl de technische schoonmaakkwaliteit het tegendeel aantoonde. Volgens meer dan 40% van de ondervraagden zijn de uitgaven voor regulier schoonmaakonderhoud op de eigen school, niet gelijk aan de ontvangen rijksvergoeding. Tweederde van de scholen waar dit aan de orde is, geeft meer geld uit dan wordt ontvan-

(Foto: Piesse/Sas van Gent)

In driekwart van de gevallen is het sanitair in het primair onderwijs onvoldoende schoon. Hier twee open kindertoiletten zonder opklapbare zitting, want de rand is voorzien van ingelegde kunststof zitgedeelten. Maar er blijft nog genoeg ongemakkelijk en doorgaans steenkoud keramiek als zitting over. Bovendien is rechts het kunststof zitgedeelte al verdwenen

gen. Dit betekent dat eenderde minder uitgeeft, maar hierbij is het positief te noemen dat het verschil onder andere wordt besteed aan middelen om het gebouw zo schoonmaakvriendelijk mogelijk te laten zijn.

Schone schijn

Ondanks dat men aangeeft op de hoogte te zijn van het bekostigingstelsel, zoals opgesteld door het ministerie van OC en W, was de opgestelde begroting voor 2002 in bijna 60% van de

gevallen niet gelijk aan de vergoeding.

Het is opmerkelijk dat de meeste scholen een vergoeding ontvangen die zelfs hoger is dan de opgestelde begroting. Dit strookt niet met de antwoorden van de betreffende schooldirecteuren: zij zijn in de veronderstelling dat er meer geld wordt uitgegeven dan ontvangen. Indien er meer geld aan het schoonmaakonderhoud wordt uitgegeven dan ontvangen, ervaart ruim 60% van de ondervraagden de schoonmaakkwaliteit bovendien als 'beter schoon'. Deze beleving strookt niet met de resultaten van de objectieve VSR-meting, waaruit blijkt dat nog niet de helft van de betreffende scholen een voldoende scoort.

Wordt er echter minder geld uitgegeven en is de schoonmaakkwaliteit volgens de beleving van de ondervraagden 'minder schoon', dan blijkt de technische kwaliteit in de meeste gevallen juist voldoende te zijn. Die technische kwaliteit blijkt zelfs voldoende te zijn in alle gevallen waarbij ondervraagden aangeven minder te besteden aan schoonmaakonderhoud en ook de kwaliteit als minder te ervaren: een verrassende constatering. Over het algemeen zijn schoonmaakbedrijven dus heel goed in staat om ook voor kleinere budgetten een 'voldoende' kwaliteitsniveau te realiseren. Dat de sanitaire voorzieningen op scholen in het primair onderwijs blijvend aandacht verdienen, spreekt voor zich. ■

